

Interreg

Austria-Hungary

European Union – European Regional Development Fund

REGIONET Competitive

REGIONET Competitive – Lépj át a határaidon, fedezz fel új lehetőségeket!

ATHU007 – REGIONET Competitive

KKV-k nemzetközi versenyképességének erősítése térségi vállalkozói
kezdeményezések bilaterális rendszerén keresztül az
osztrák-magyar határ régióban

Kooperációs területeket azonosító közös kétnyelvű fémipari feltáró jelentés

2018. március

A REGIONET Competitive című (ATHU007 számú) projekt az INTERREG V-A
Ausztria-Magyarország Program keretében, az Európai Regionális Fejlesztési
Alap támogatásával valósul meg.

Tartalom

Bevezetés.....	3
Gazdasági környezet, fém- és gépipar helyzete a Nyugat-dunántúli régióban.....	3
A Professio Fémipari és Szakképzési Klaszter.....	6
Gazdasági környezet, fémipar helyzete az osztrák programterületen.....	7
Felmérés módszertana	10
Felmérés előkészítése	10
Felmérés lebonyolítása.....	11
A magyar és az osztrák oldalon végrehajtott lekérdezések, mélyinterjúk eredményeinek összegzése, az ágazati vállalkozások igényeinek elemzése, elsődleges kooperációs potenciálok/lehetőségek azonosítása	12
Magyar oldali felmérés eredményeinek összefoglalása, az ágazati vállalkozások igényeinek elemzése, elsődleges kooperációs potenciálok/lehetőségek azonosítása	12
Az osztrák oldali felmérés eredményeinek összefoglalása, az ágazati vállalkozások igényeinek elemzése, elsődleges kooperációs potenciálok/lehetőségek azonosítása	18
Az ágazati helyzet- és igényfelmérés eredményeinek összefoglalása Záró következtetések, további szakmai javaslatok.....	21
Források jegyzéke.....	23
Mellékletek.....	24

Bevezetés

Az INTERREG V-A Ausztria-Magyarország Programban megvalósuló ATHU007 – REGIONET Competitive („KKV-k nemzetközi versenyképességének erősítése térségi vállalkozói kezdeményezések bilaterális rendszerén keresztül”) projekt célja a KKV-k nemzetközi versenyképességének támogatása az osztrák-magyar határtérségben.

A KKV-k bilaterális innováció-ösztönző, ágazat specifikus együttműködéseinek létrehozása a fém- és gépipari szektor egyik kiemelt célkitűzése. A Kőszeg és Vidéke Vállalkozók Ipartestülete megbízása alapján egy ágazati, fém- és gépipari gazdaságfejlesztési munkacsoport került felállításra a Győr-Moson-Sopron Megyei Kereskedelmi és Iparkamara koordinálásával, amely munkacsoportban a programrégió szinte valamennyi megyéjéből és térségéből képviseltetik magukat vállalkozások, vállalkozói együttműködések. A bilaterális gazdaságfejlesztési munkacsoportok jövőbeli megalakulása és stratégiai együttműködése biztosítja a gazdaságfejlesztési szervezetek és vállalkozások állandó, határon átnyúló egyeztetőplatformjának strukturális kereteit.

A gazdaságfejlesztési munkacsoport tevékenységi körébe „üzleti kézfogó” rendezvények és tanulmányutak, nemzetközi kapcsolatépítő napok és szakmai előadások, céglátogatások megvalósítása történik; végső célként bilaterális, ágazat specifikus vállalkozói együttműködések kiépítésére kerül sor. Mindezen tevékenységek megalapozásához azonban elengedhetetlen a kiinduló helyzet megismerése, a valós vállalkozói igények feltérképezése.

Jelen tanulmány célja kettős: a fém- és gépipari helyzetének megismertetése a programrégióban, valamint a vállalkozói igények felmérése és bemutatása annak érdekében, hogy a munkacsoport célzottan, az igényekre alapozva tervezhesse tevékenységét és munkálkodhasson az osztrák és a magyar cégek közötti üzleti, K+F vagy akár képzési együttműködések kialakításán.

A tanulmány alapjául szolgáló kézzel kitöltött kérdőívek, interjú jegyzetek a Győr-Moson-Sopron Megyei Kereskedelmi és Iparkamarában kerültek archiválásra.

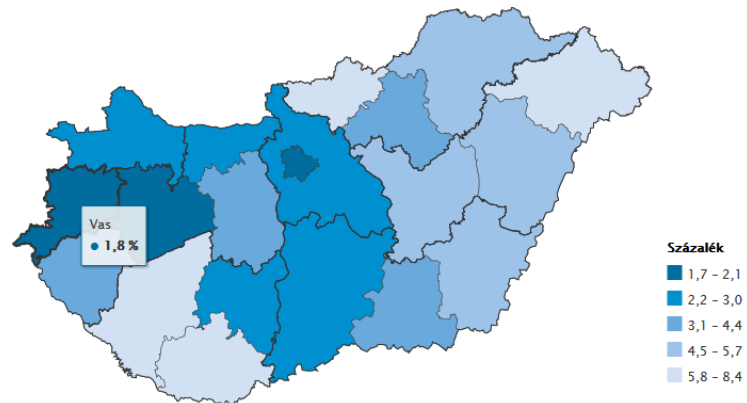
Gazdasági környezet, fém- és gépipar helyzete a Nyugat-dunántúli régióban

A Nyugat-Dunántúli régió határmenti fekvésének és kiemelkedő közlekedési infrastruktúrájának köszönhetően kedvelt befektetési célpont a hazai és külföldi vállalatok körében, akik Kelet-Közép-Európában és Magyarország legfejlettebb területén bővítenék tevékenységüket. A közlekedési, logisztikai és telekommunikációs infrastruktúra, életszínvonal jelentős számú befektetőt vonzott az elmúlt években elsősorban Győrbe és Szombathelyre, ami a piaci igényekhez igazodó oktatási rendszernek, valamint az évszázados hagyományokra visszatekintő ipari kultúrának is köszönhető. A legfrissebb rendelkezésre álló adatok alapján 2013-ban az országban külföldi tőkével működő

vállalkozások 4,7%-a, befektetések 15%-a Győr-Moson-Sopron megyében összpontosult. Abszolút számban mérve utóbbi egyedül Budapesten volt magasabb az országban.

A munkanélküliségi ráta vonatkozásában Vas megye kiemelkedő helyet foglal el, Veszprém megye (1,7 %) után Vas megyében a legalacsonyabb a munkanélküliségi ráta (1,8 %). Győr-Moson-Sopron megyében 2017. IV. negyedévben 2,5 % volt a munkanélküliségi ráta.

Munkanélküliségi ráta, 2017. IV. negyedév

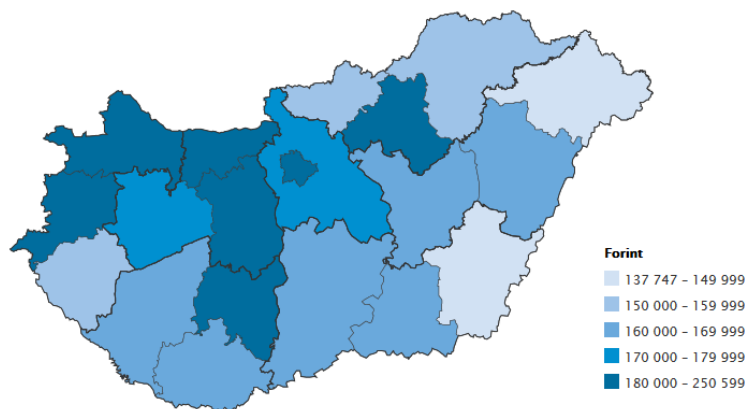

Forrás: KSH (Fókuszban a megyék)

2017-ben a Vas megyei telephelyű ipari vállalkozások termelési értéke az előző évihez képest nőtt, mértéke azonban nem érte el az országost. A megyei székhelyű gazdasági szervezetek beruházásai annak ellenére haladták meg ötödével az előző év azonos időszakit, hogy a feldolgozóipari vállalkozások investíciói kissé elmaradtak a 2016-ostól.

Vas megyében a 2017-ben a havi bruttó átlagkereset növekedése meghaladta az országos átlagot az előző évhez képest. A havi nettó átlagkereset Vas megyében 2017-ben 182 776 Ft (országosan 6. legmagasabb), Győr-Moson-Sopron megyében 204 712 Ft volt (országosan 2. Budapest /250 599 Ft/fő/ után).

Havi nettó átlagkereset, 2017. I-IV. negyedév

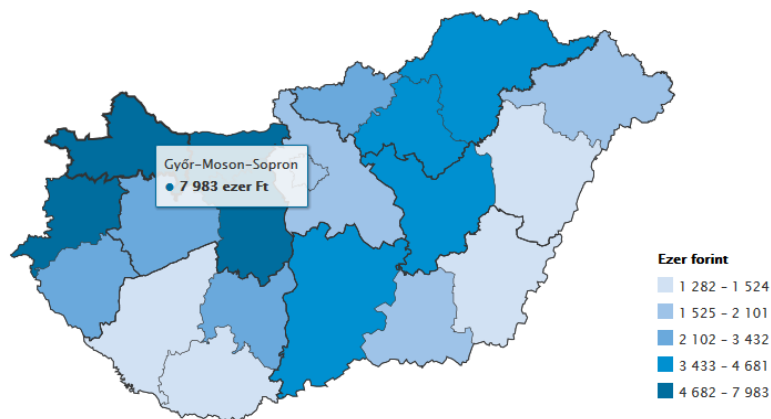
Forrás: KSH (Fókuszban a megyék)

Győr-Moson-Sopron megye ma az ország egyik legfejlettebb ipari háttérrel rendelkező térsége. A rendszerváltást követően a textilipar és a hagyományos gépipar gyorsütemű leépülésével, majd később az élelmiszeripar húságazatának válságával a termelési szerkezet módosulása folyamatossá vált. Az élelmiszeripar helyét fokozatosan a gumi-, műanyag- és építőanyag ipar vette át, miközben a megyében gyökeret verő, dinamikusan bővülő és húzóágazatként egyre nagyobb teret szerző közúti járműgyártás a gépiparon és az iparon belül is mindinkább egyértelművé tette vezető szerepét. Beszállítói környezetének kiépülésével erősödtek az alkatrészigényét kielégítő egyéb feldolgozóipari területek is. Kimagasló gazdasági súlya az ipar termelés szerkezetét is stabilizálta.

A Nyugat-Dunántúli régió harmadik megyéje, Zala megye gazdasági mutatói valamennyi mutató esetében elmaradnak Győr-Moson-Sopron és a Vas megyei értékektől. Gazdaságát tekintve a faipar és a szolgáltatások dominálnak, de a fémmegmunkálás is jelentős gazdasági szerepet tölt be.

Az egy főre eső ipari termelés Győr-Moson-Sopron megyében a legmagasabb országos viszonylatban, 7,98 ezer Ft/fő értékkel. Vas megye 5,325 ezer Ft/fő értékkel a negyedik helyet foglalja el, Komárom-Esztergom és Fejér megye után.

Egy lakosra jutó ipari termelés, 2017. I-IV. negyedév

Forrás: KSH (Fókuszban a megyék)

Az ipar Győr-Moson-Sopron megyében jóval nagyobb szerepet tölt be a foglalkoztatásban, mint országosan. A járműgyártásban regisztrált 52 társas vállalkozás több mint negyede legalább 250 főt foglalkoztat, ami az ipar egészére vonatkoztatva csupán 1,7%-ot tesz ki. Az átlagnál jóval magasabb az 50–249 fős (17%) és a 20–49 fős (5,8%) létszámú vállalkozások hányada is. Az ágazaton belül a közúti járműgyártás a meghatározó, az alkatrészgyártásával foglalkozó fém- és gépipari vállalkozások csupán kibocsátásának 14%-át adták. Az ágazat kiemelkedő cége az Audi Hungária Motor Kft., míg az alkatrészgyártás vállalkozásai közül az SMR Automotive Mirror Kft., a NEMAK Győr Kft., a BOS Automotive Products Magyarország Bt., a Dana Hungary Kft. és a Rába Futómű Gyártó Kft. nyújtotta a legnagyobb teljesítményt. Az itt működő 23 közepes és nagyvállalkozás közül az öt legnagyobb adja a jármű- és gépipar, feldolgozóipar teljesítményének 95%-át.

A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara kamarai regisztrációs adatbázis szerint Győr-Moson-Sopron megyében 313, Zala megyében 175, Vas megyében 106 vállalkozás foglalkozik fémmegmunkálással.

A Professio Fémipari és Szakképzési Klaszter

A Nyugat-Dunántúli régióban egyedülálló kezdeményezés volt 2008-ban egy fémipari és szakképzési klaszter létrehozása, amelynek háttérében a közös ágazati fókusz, illetve a megjelenő és egyre erősödő szakemberhiány állt.

A Professio Fémipari és Szakképzési Klaszter 2008. december 17-én alakult, a klaszter célja a fémiparban tevékenykedő győri és Győr környéki vállalatok összefogása, versenyképességük javítása, a fémipari tevékenységekből adódó együttműködésen és közös képviseleten, érdekérvényesítésen keresztül, továbbá a szakemberhiány újszerű, innováción alapuló megoldása.

A klaszter tagvállalatait alapvetően a közös háttér, mint szervező erő hozta össze:

- azonos tevékenység: forgácsolás
- azonos probléma: szakemberhiány
- utánpótlás hiánya létszámban, képzettségben
- szakképzés kilátástalansága
- érdekérvényesítési deficit
- bizalom
- a cégek többsége önkéntes kamarai tag és
- jelentős társadalmi felelősségérzet.

A klaszter alapvető célja a piaci igényeink figyelembevételével biztosítani a megfelelő minőségű és mennyiségű szakember utánpótlást. A klaszter a képző iskolákkal együttműködve, a jelen kor technológiai követelményeinek figyelembevételével, közösen formálja az elméleti és gyakorlati oktatási anyagot, és részt vesznek a szakoktatók, szaktanárok ismereteinek fejlesztésében. A gyakorlati képzésekre a tagvállalatok modern nemzetközi viszonylatban is versenyképes telephelyein nyújtanak lehetőséget, a Borsodi Műhely Kft. tagvállalatnál saját képző központ kialakítására is sor került a szakember utánpótlás biztosítására. A diákoknak tanulószervezés keretén belül biztosítják a gyakorlati képzést, illetve lehetőséget adnak a szakképzés befejezését követő továbbfoglalkoztatásra.

További célok:

- növekedjen a forgácsoló szakma iránti érdeklődés
- a képző intézmények segítése minden lehetséges módszerrel
- problémák, kihívások megfogalmazása és figyelemfelkeltés
- érdekérvényesítés, lobbizás

A klaszter a 10 éves múltja során nemcsak jelentős célokat tűzött ki, de figyelemreméltó eredményeket is elért:

- Hiányszakmák ösztöndíjrendszerének bevezetése Győrben
- Győri gimnáziumi osztályok számának csökkentése, szakiskolai osztályok számának növelése
- Munkaügyi Központ az átképzésekben a hiányszakmákat helyezte előtérbe

- Nagyobb figyelem a pályaválasztási kiállításokra
- Szakoktatók ismereteinek fejlesztése
- Elméleti, gyakorlati oktatási anyag fejlesztése
- Munkaerő Mobilitás Elősegítése c. program kidolgozása
- Lakhatási támogatás bevezetése
- Együttműködési megállapodás a szakember utánpótlás biztosítása érdekében
- Győri járműipari életpálya modell
- Gyakorlatorientált mérnökképzés népszerűsítése
- Együttműködés a kamarával a mesterképzés szervezésében
- TechTogether Junior Győr kétgenerációs pályaorientációs rendezvény
- Együttműködési megállapodás felsőoktatási intézményekkel, karokkal

A Professio Klaszter a Széchenyi 2020 program keretében innovatív klaszterek számára kiírt akkreditációs pályázati felhívásra benyújtott pályázat értékelése eredményeként az Akkreditált Klaszter címet jogosult használni, 2017. június 02-től 2019. június 02-ig.

Gazdasági környezet, fémipar helyzete az osztrák programterületen

Ausztriában a fémmegmunkálás az egyik vezető iparág, az osztrák fémipari cégek a világgiacra dolgoznak. A több mint 70 százalékos export részesedés, és ennek fenntartása az osztrák külkereskedelem egyik fő célja. A gazdasági válság és az emelkedő nyersanyagárak ellenére a fémipari vállalatok jelentős sikereket érnek el világszerte.

Burgenland gazdasága jelentős változásokon ment keresztül az elmúlt években. 2016-ban a regionális GDP 7,64 milliárd euró volt, ami az osztrák GDP 2,3% -át teszi ki (Eurostat, 2017). Az egy főre jutó regionális GDP elérte a 26 500 eurót, ami az osztrák átlag 68,8% -a. Azonban Közép-Burgenland (21.800 € / fő) és Észak-Burgenland (29.000 € / fő) között jelentős területi különbségek tapasztalhatók.

Burgenland legnagyobb vállalkozásai az alábbi iparágakban érdekeltek: acélszerkezet (Unger Stahlbau), energiaellátás (Bewag), távközlés (Nokia Austria), ingatlan (Designer Outlet Parndorf), szállodaipar (Reiter's), cukoripar (Mars Austria) Delphi Packard Austria). Burgenland exportja 2014-ben elérte a 1,99 milliárd eurót (országos érték 1,55% -a), az import 2,7 milliárd eurót tett ki (az országos érték 2,11% -a). A burgenlandi exportárak fő célpontja Németország, Magyarország és Olaszország volt, míg a behozatal főleg Németországból, Magyarországról és Kínából származott. A fő kereskedelmi áruk: elektromos eszközök, műanyagok és gépek, műszaki berendezések (export), valamint elektromos eszközök, műanyagok és ruházati cikkek (import) voltak (Forrás: Statistik Austria).

A vizsgálat elsősorban burgenlandi cégekre terjedt ki, a munkacsoportba is elsődlegesen burgenlandi vállalkozásvezetőket igyekszünk bevonni. A fémipar helyzetére vonatkozó adatokat a Wirtschaftskammer Burgenland bocsátotta rendelkezésünkre.

2018. januárban 307 fémmegmunkálással foglalkozó vállalkozás működött Burgenlandban, mintegy 1600 főt foglalkoztatnak ezek a cégek.

A kamarai tagvállalatok tevékenységi kör szerint az alábbi megoszlást mutatják:

Tevékenységi kör	darab
Fém- és gépgyártás	221
Kovácsolás és járműtechnika	14
Patkolás	23
Késes	5
Mezőgazdasági és építőipari gépek	29
Fegyverkovács	7
Gravírozás	5
Fémzúzás	3
Egyéb	18

A szakképzés, ezen belül a duális képzés jelentős múlttal rendelkezik Ausztriában. Az elsődleges szakmai végzettség megszerezhető duális képzés keretében (gyakornokként és részben szakképző iskolában), vagy a szakképző iskolákban. Az általános iskola befejezését követően a diákok körülbelül 35 %-a lép be a duális képzésbe, míg további 35 % a szakképző intézményeket választja. Ez azt jelenti, hogy az osztrák diákok körülbelül 70 %-a valamilyen módon a szakképzést választja.

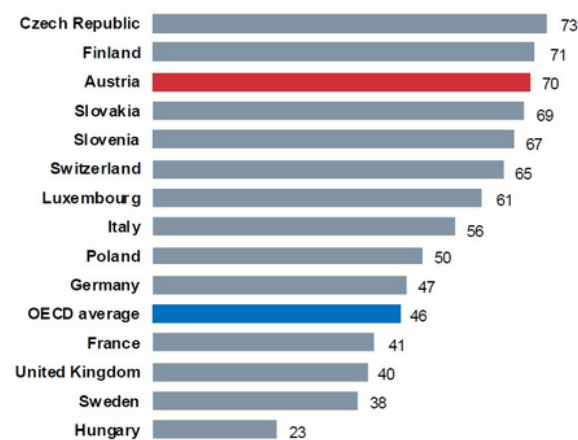
Az oktatási rendszer sikerének hátterében a nemzeti prioritás áll, nemzetközi összehasonlításban a kiemelkedő 4. helyet foglalja el Ausztria az oktatási költségek tekintetében (Forrás: EOCED 2017), Luxemburg, Svájc és az USA mögött.

A gyakorlati oktatás tekintetében a 3. legtöbb diák tanul szakképzésben, nemzetközi összehasonlításban.

Burgenlandban 223 olyan cég működik, ahol szakmai gyakorlati oktatás is zajlik, ezek közül kiemelkedő és jó gyakorlatként értékelhető az Alu Sommer, és a Schittl cégek.

Practice-oriented education

Share of students in vocational education

Source: OECD, Education at a Glance, 2017

Az iparágban gyártott termékek köre rendkívül színes: korlátok, kerítések, acélszerkezetek, ablak vagy homlokzati elemek, fém és üveg, irodai és laboratóriumi bútorok, légszűrő, egyedi igényeknek megfelelő komplett megoldások, szerszámgépek, precíziós szerszámok, gépalkatrészek és egyéb termékek tartoznak a körbe.

Az iparág számos kihívással szembesül a jövőre nézve:

- Kiváló minőségű termékek fejlesztése és innováció - kutatás-fejlesztés megerősítése
- Rugalmas, vevőközpontú szolgáltatások és vevői telephelyi karbantartás
- Jól képzett szakemberek

- Tanúsítványok, szabványok / garancia, felelősség
- ISO 9001/2015 - ERFA Minőségbiztosító
- Speciális képzési modulok a szakemberek, szakmunkások számára
- Vezetés helyett munkacsoportok koordinálása („team coaching”) - a cégvezetők új kihívásokkal szembesülnek.

Felmérés módszertana

A fém- és gépipari cégek közötti együttműködési lehetőségek feltérképezésére kérdőíves felmérésre alapozó mélyinterjú keretében került sor. Mind a magyar, és az osztrák oldalon 10-10 fém- gépipari, feldolgozóipari vállalkozás felmérésére került sor, a közös érdeklődési pontok, közös kihívások és piaci anomáliák beazonosítása céljából.

A felmérés során primer (mélyinterjúk, kérdőíves felmérés) és szekunder (adatbázis elemzések, gazdasági elemzések és szakirodalom feldolgozása) vizsgálatok zajlottak.

A felmérés módszertanát és menetét a Kőszegi Ipartestület (mint megbízó) felügyelte.

Felmérés előkészítése

A fémipari ágazati felmérésre az Interreg AT-HU programrégióban került sor, több előkészítő lépésen keresztül.

A fém- és gépipari helyzetének, a gazdaságban betöltött szerepének elemzésére már 2017. decemberében sor került. Elsősorban szekunder kutatási módszerekkel már meglévő adatbázisok, szakirodalmi források, gazdasági elemzések áttanulmányozására került sor. A kutatások kiterjedtek mind a magyar, mind az osztrák programterületre. A Központi Statisztikai Hivatal adatbázisa elsősorban a magyarországi helyzet felmérését, míg a Wirtschaftskammer Österreich adatbázisa az osztrák helyzet megismerését támogatta.

A szekunder adatbázis és szakirodalom elemzésen túlmenően primer vizsgálatokra is sor került, személyes megkérdezések, interjúk formájában. Az előkészítés során, 2017. decemberében mélyinterjút folytattunk Horváth Szabolcs elnökkel (Professio Fémipari és Szakképzési Klaszter), Tonomár Andrással (Tono Invest Kft), illetve Nagy Judittal, a Győr-Moson-Sopron Megyei Kereskedelmi és Iparkamarában működő Enterprise Europe Network üzletfejlesztési hálózat munkatársával. Nagy Judit az Enterprise Europe Network Fémipari Szektor Csoport tagja, közvetlen kapcsolatban áll fém- és gépipari cégekkel, támogatja külpiacra jutási elképzeléseiket és tevékenységüket.

A fémipari cégeket, az ágazatot és jövőbeli kilátások felmérését célzó munka január elején indult az előzetes információk birtokában, egy ágazati kérdőív tervezet összeállításával, magyar és német nyelven.

A kérdőív tervezet előzetes kontrolljára 2018. január 8-án került sor, Horváth Szabolcs elnök bevonásával, a Győr-Moson-Sopron Megyei Kereskedelmi és Iparkamara szervezésében. A megbeszélés során a kérdéssor szakmai tartalma megvitatásra került, meghatároztuk azokat a kérdéscsoportokat, amelyeket a kérdőívnek mindenképpen tartalmaznia kellett. A megbeszélésen véglegesítettük a felmérés konkrét lebonyolításának lépéseit és a kitöltés módszertanát.

A kérdéssor véglegesítésére magyar és osztrák fémipari cégek jelenlétében, 2018. január 25-én került sor, egy fémipari ágazati workshop keretében (helyszín: Győr-Moson-Sopron Megyei Kereskedelmi és Iparkamara, workshop programja a tanulmány 1. sz. mellékletét képezi). A workshopon merült fel az igény, hogy az azonos tartalmú magyar és osztrák kérdéssorban minimális differenciálás történjen, elsősorban a duális képzésre vonatkozó kérdéskörnél. Míg Magyarországon kérdéses, hogy a fémipari vállalkozások érintettek-e a duális képzésben, addig Ausztriában sztenderd a fémipari cégeknél megvalósuló tanulói szakmai gyakorlat.

A magyar és osztrák résztvevők véleményének és javaslatainak figyelembe vételével 2018. február 5-éig valamennyi workshop résztvevő jóváhagyta a kérdőív tartalmát, így elkezdődhetett a primer felmérés.

Felmérés lebonyolítása

A megbízás alapján 10 magyar és 10 osztrák fém- és gépipari feldolgozó cégre terjed ki a kérdőíves felmérés. A felmérés során az összeállított és véglegesített kérdéssort mélyinterjúk keretében dolgoztuk fel a 10-10 vállalkozással közösen. A mélyinterjúk célja az volt, hogy a zárt és nyitott kérdéseket is tartalmazó kérdéssor egy struktúrát adjon az interjúknak, felvet újabb kérdéseket, további szempontok bevonását teszi lehetővé.

A mélyinterjúkra a vállalkozások telephelyén került sor azzal a céllal, hogy a vállalkozókat lehetőség szerint minél kevesebb ideig vonjuk el az effektív munkájukból, ezáltal több időt tudnak fordítani a kérdések megválaszolására. A mélyinterjúkat magyar oldalon Kalmárné Dr. Hollósi Erika külkapcsolati munkatárs (Győr-Moson-Sopron Megyei Kereskedelmi és Iparkamara), osztrák oldalon Dr. Silvia Leeb (tanácsadó, Coop Consulting Leeb) végezte.

Az interjúk széleskörű, részletes felmérést tettek lehetővé. A kérdőíves felmérésre magyar oldalon 2018. február 28-ig, osztrák oldalon 2018. március 06-ig került sor. A felmérésbe bevont cégeket ajánlások útján kerestük fel (magyar oldalon Professio klaszter, Kőszeg és Vidéke Vállalkozók Ipartestülete, Győr-Moson-Sopron Megyei Kereskedelmi és Iparkamara, Zala Megyei Kereskedelmi és Iparkamara, osztrák oldalon Wirtschaftskammer Burgenland

ágazati kérdésekkel és cégekkel foglalkozó munkatársa), a felkeresett cégek 100 %-ban pozitívan viszonyultak a felméréshez.

Az eredmények értékelése 2018. márciusában zajlott, az értékelés során visszakerdezésekre került sor a magyar cégek körében (válaszok pontosítása, összefüggések feltérása végett).

A magyar és az osztrák oldalon végrehajtott lekérdezések, mélyinterjúk eredményeinek összegzése, az ágazati vállalkozások igényeinek elemzése, elsődleges kooperációs potenciálok/lehetőségek azonosítása

A 10 magyar és 10 osztrák programterületen tevékenykedő fém- és gépipari vállalkozás felmérése alapvetően azonos módszertan szerint zajlott. Mivel több kérdés azonos volt a magyar és a német nyelvű verzióban (lásd tanulmány melléklete), az összehasonlítás lehetősége adott volt. A továbbiakban külön ismertetjük a magyar cégek körében, és az osztrák cégek körében végzett felmérés eredményeit.

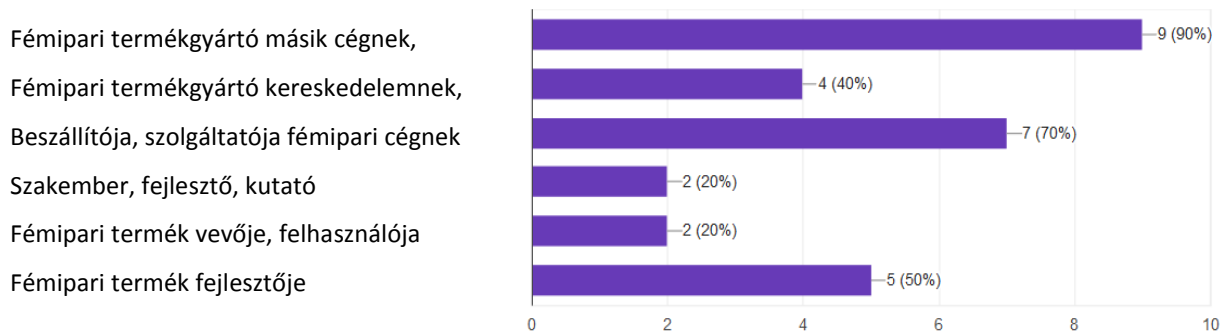
Magyar oldali felmérés eredményeinek összefoglalása, az ágazati vállalkozások igényeinek elemzése, elsődleges kooperációs potenciálok/lehetőségek azonosítása

A magyar vállalkozások konkrét cégnévvel hozzájárultak a kérdésekre adott válaszok feldolgozásához és a válaszok egyértelmű céghez kötéséhez.

Magyar oldalon az alábbi vállalkozások és vállalkozásvezetők vettek részt a felmérésben:

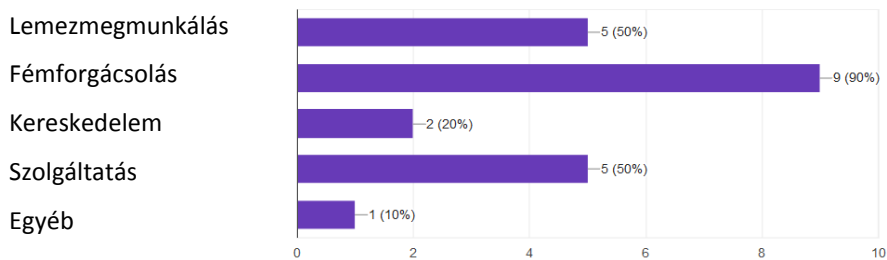
1. Horváth Szabolcs, Borsodi Műhely Kft. / Győr
2. Tonomár András, TONO-Invest Kft. / Mosonmagyaróvár
3. Török József, Török Gépipari Kft. / Győrújbarát
4. Ferenczi Katalin, Ferenczi Fémipari Kft. / Győr
5. Rácz Erika, Julius-Globe Kft. / Győrújbarát
6. Süli Csaba, Kühne Zrt. / Mosonmagyaróvár
7. Koch Barnabás, Rábakert Alkatrészgyártó Kft. / Győr
8. Varga Balázs, BEZSÓFRU Kft. / Gencsapáti - Szombathely
9. Harsányi Zsolt, 5th Gear Kft. / Kőszeg
10. Türk Árpád, Szilassy és Türk Kft. / Balogunyom

A bevont cégek piaci pozíciójuk, tevékenységi körük alapján elsősorban fémipari termékgyártók másik cég számára (90 %, 9 vállalkozás a 10-ből), beszállítója illetve szolgáltatója másik fémipari cégnek (7 db, 70 %), valamint 50 %-uk fémipari termék fejlesztője.

A vállalkozások tevékenységi köre változatos, és az alkalmazott technológiák köre színes képet mutat. Az alábbi válaszlehetőségeket adtuk meg előzetesen a kérdés feltevésekor:

- Lemezmegmunkálás (pl: vágás, hajlítás, hegesztés)
- Fémforgácsolás (pl: esztergálás, marás, köszörülés, szikraforgácsolás)
- Kereskedelem (pl: alapanyag, kereskedelmi áru)
- Szolgáltatás (pl: kutatás-fejlesztés, szerviz, oktatás)
- Egyéb

A felmérésbe bevont Nyugat-dunántúli cégek területi eloszlása a következő:

Térség	darab
Mosonmagyaróvári járás	2
Győri járás	5
Kőszegi járás	1
Szombathelyi járás	2

A cégek kijelölésekor igyekeztünk a területi lefedettséget biztosítani, figyelembe véve a fém- és gépipar dominanciáját az egyes térségekben. Zala megyéből az előzetes ajánlások ellenére nem sikerült fémipari vállalkozást bevonni a felmérésbe.

A magyar oldalon megkérdezett vállalkozások a kis- és középvállalkozás (KKV) kategóriába tartoznak, 1 cég foglalkoztat 10-19 fő közötti kategóriában alkalmazottat, 7 vállalkozásnál 20-49 fő, és 2 vállalkozásnál 50 fő feletti a dolgozói létszám.

A cégek alapítása nagy szórást mutat, egyedi az 1858-ban alapított és nagy múlttal rendelkező mosonmagyaróvári Kühne Zrt. További 1 vállalkozás alakult a rendszerváltozást megelőző időszakban (1981-ben), a többi vállalkozás 1996-2011 közötti időszakban alakult.

A vállalkozások fele vesz részt duális képzésben képzőhelyként, és e cégek mindegyike a középfokú szakképzésben érintett. Van olyan vállalkozás a megkérdezettek között, amely gyakorlati

képzőhelyként működik, de nem duális képzés keretében, illetve 1 vállalkozás tervezi, hogy az elkövetkező 2-3 évben belépnek a képzésekbe, a szükséges telephelyfejlesztést, irodabővítést követően. Szintén egy válasz érkezett a felsőoktatási duális képzés lehetőségének megfontolására, a Borsodi Műhely Kft. vezetője ugyanakkor hangsúlyozta, hogy a felsőoktatási duális képzés bevezetéséhez hazánkban még hiányoznak a feltételek, a KKV-knál nincs megfelelő szakmai és finanszírozási alap ennek elterjedéséhez. A vállalkozói felkészültség nem megfelelő, illetve a jogszabályi, finanszírozási háttér mint alapfeltételek sem tisztázottak. A Széchenyi István Egyetemen működő Practing Alapítvány egyfajta elindulást segít.

A duális képzés keretében a diákok az elméleti ismereteket az iskolákban tanulják meg, a szakma gyakorlati fogásait pedig részben az iskolai tanműhelyekben, de nagyobb részt vállalkozásoknál sajátítják el. A duális képzés lebonyolításában kiemelt szerepet tölt be a kereskedelmi és iparkamara a gyakorlati képzőhelyet biztosító vállalkozások és a tanulószerveződések nyilvántartásával, a gyakorlati képzés magas színvonalú minőségének biztosítására kötelezően előírt tanulói szintvizsgák szervezésében és megvalósításában. A képzőhelyeken a gyakorlati oktatókkal szemben szigorú követelményeket állít a törvény, előírás többek között a kamara által szervezett mesterképzésben való részvétel, a mestervizsga letétele. Győr-Moson-Sopron megyében közel 3300 diákot foglalkoztattak képzőhelyek tanulószerveződéssel (2016. év). A Győri Szakképzési Centrumok több mint 500, képzőhelyként is működő vállalkozással állnak kapcsolatban, a mikro- és kisvállalkozások mellett a multinacionális nagyvállalatok is jelentős szerepet vállalnak a gyakorlati képzésből. A győri járásban például a 10 legtöbb tanulót foglalkoztató képzőhely felülyeli a diákok több mint 40 %-ának (2015-ben 917 tanuló) a gyakorlati oktatását. A kamarának fontos szerepe van a szakképzés irányainak, és az egyes szakmák arányainak meghatározásában, és a megyei szakképzés fejlesztési koncepció kidolgozásában.

A felsőfokú képzésben résztvevő hallgatók duális képzése nem jellemző Magyarországon annak ellenére, hogy a Széchenyi István Egyetemen jelentős mérnökképzés zajlik. A szombathelyi Eötvös Lóránt Tudományegyetem Savaria Karon ugyanakkor szoros az együttműködés a régióbeli vállalatokkal, vállalkozásokkal, a hallgatók duális képzésének szervezésében.

Forrás: Erőforrástérkép 2016.

A statisztikai jellegű, és a tevékenységi körre vonatkozó kérdéseket követően a vállalkozások számára kihívásként megjelenő területekre kérdeztünk rá. A felajánlott válaszlehetőségek közül több is választható volt. A felmért 10 cég az alábbi területeket jelölte meg kihívásként:

	Mi jelenti jelenleg a legnagyobb kihívást az Ön vállalkozása számára? (Több válasz is lehetséges)
1	Az alkatrészek minősítésével kapcsolatos belső hiányosságok, külső szolgáltatók hiánya, A megfelelő munkaerő megtalálása,
2	Vevők megtartásával kapcsolatos nehézségek, Generációváltás, A megfelelő munkaerő megtalálása, Jövedelmezőség (az értékesítésből származó bevétel nem fedezi a költségeket),
3	Export-orientáltság, Hiányzó marketing ismeretek, Túl kevés kapacitás a modern marketing eszközök alkalmazásához A megfelelő munkaerő megtalálása, Jövedelmezőség (az értékesítésből származó bevétel nem fedezi a költségeket),
4	Vevők megtartásával kapcsolatos nehézségek, Hiányzó értékesítési lehetőségek,

	A megfelelő munkaerő megtalálása,
5	A megfelelő munkaerő megtalálása,
6	Hiányzó értékesítési lehetőségek, Export-orientáltság, A szükséges munkaerő képzése, belső átképzése vagy továbbképzése, Az Ipar 4.0-val kapcsolatos ismeretek, a bevezetés gyakorlatának, a teendők ütemezésének eldöntéséhez szükséges információk hiánya, Hiányzó finanszírozási lehetőségek, kockázati befektető megtalálása,
7	Generációváltás, A megfelelő munkaerő megtalálása, Kapacitáshiánnyal küzdünk, az élőmunka kiváltására automatizálunk, de ez lassan halad, ugyanis a legtapasztaltabb kollégák aktív részvétele kell hozzá, ők pedig le vannak kötve napi teendőkkel.
8	A megfelelő munkaerő megtalálása, Jövedelmezőség (az értékesítésből származó bevétel nem fedezi a költségeket), Hiányzó finanszírozási lehetőségek, kockázati befektető megtalálása, Versenyképes gépesítettség, egyenletes munkaelosztás
9	Generációváltás, Túl kevés kapacitás a modern marketing eszközök alkalmazásához,
10	Hiányzó értékesítési lehetőségek, A megfelelő munkaerő megtalálása,

A legnagyobb kihívást egyértelműen (8 cég jelölte meg) a megfelelő munkaerő biztosítása jelenti. 3-3 bejelöléssel hasonlóan jelentős az értékesítési lehetőségek hiánya, a generációváltás, és a jövedelmezőség.

Mikrovállalkozásnál merült fel a folyamatos megrendelések, versenyképes gépesítettség hiányának kihívása, illetve kezdő vállalkozóként, bérleményben működve a gépesítettség és a piaci bevezetés, jelenlét témaköre jelen kiemelt kihívást. Megoldásként az egyedi igények, megrendelések kielégítését látják.

A régióban jelentős ismertséggel és az ágazatban elismertséggel bíró 5th Gear Kft. vezetője a nyelvismeret hiányát emelte ki. Véleménye szerint munkaerő-hiánnyal még nem, szakemberhiánnyal viszont szembesülni kell. A pályázatok hiánya – elsősorban gépvásárlásra – segítené a vállalkozásokat, a banki finanszírozás nem fedezi a felmerülő igényeket.

A kihívások terén speciális helyzetről számolt be a Kühne Zrt. vezetője, nagyvállalként olyan piacon működnek, ahol 4-5 nagy forgalmazó jelentősen befolyásolja az értékesítési környezetet. Ezt a helyzetet saját kereskedelmi részleg kialakításával igyekeznek befolyásolni, illetve hazai, külföldi kiállításokon való részvétellel törekednek további külpiacokra bejutni. Az autóbuszgyártásra jelentős igény mutatkozik, ugyanakkor a vállalat másik fő tevékenységi körében, a mezőgazdasági gépgyártásban komoly versenyhelyzetet teremtenek a gyártók. További kihívás számukra a szakképzett munkaerő hiánya, ehhez az Ipar 4.0 alkalmazásokban látnak potenciált.

A fenti kihívások ellensúlyozására különböző módon reagálnak a cégek, de azonos elemek megfigyelhetők:

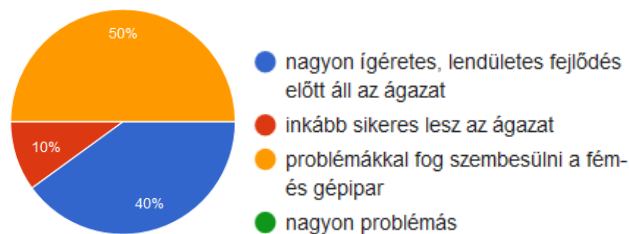
- 8 vállalkozás szorosan együttműködik más vállalkozásokkal a térségből, szerszámgyártás és mérés technológia terén
- 6 vállalkozás saját műszaki fejlesztésen dolgozik, innovatív megoldások alkalmazásában gondolkodik, illetve többen jelezték, hogy saját fejlesztésű termék jelenthet versenyelőnyt a piacon,
- 3 vállalkozás együttműködik szakképző iskolákkal vagy más oktatási intézményekkel,

- 3 vállalkozás az Ipar 4.0 megoldásokban látja a munkaerő-hiány leküzdésének egyik lehetséges kezelését.

A Borsodi Műhely Kft. előremutató megoldást jelzett, a munkaerő-hiányból adódó kényszerhelyzet saját megoldásra ösztönöz: saját képzőhely került kialakításra a cégnél, munkaállomásokkal (például Ipar 4.0 alkalmazásokhoz). További versenyelőnyt jelenthet a saját fejlesztés, saját fejlesztésű termék piacra vitele.

Hasonlóan a saját fejlesztésben lát nagy potenciált a Kühne Zrt, mind gyártás- és termékfejlesztés vonatkozásában, a bér munka, alvállalkozói feladatok nem jelenthetik, nem biztosítják hosszú távon a fejlődés alapját. A cég országos szinten is a kiemelkedő innovációs teljesítménnyel bír, mind a buszgyártás, és a mezőgazdasági gépgyártás terén.

A fém- és gépipar jövőbeli kilátásaira vonatkozóan vegyes a cégek jövőképe. 5 megkérdezett vállalkozásvezető véleménye szerint a jövőben problémákkal fog szembesülni az ágazat, ugyanakkor 4 cégvezető szerint nagyon ígéretes a jövőkép, lendületes fejlődés előtt áll az ágazat.

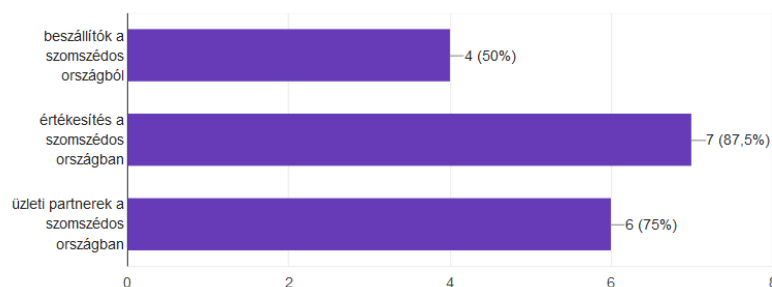

A saját vállalkozásuk vonatkozásában már pozitívabb megítélést jeleztek a vállalkozásvezetők: 7 cégvezető nagyon sikeresnek, ígéretesnek, és 3 vállalkozásvezető inkább sikeresnek ítéli a jövőt. Problémás, vagy nagyon problémás jövőképpel nem találkoztunk.

A 10 cégből 8 cégnek már van határon átnyúló üzleti kapcsolata Ausztriával (itt a kérdés nem kifejezetten a program régióra vonatkozott), mindössze 2 cég jelezte, hogy még nem működött együtt osztrák céggel akár beszállítóként, akár vevőként.

Az együttműködés jellege:

- beszállítók a szomszédos országból
- értékesítés a szomszédos országban
- üzleti partnerek a szomszédos országban

Mind vevőként, mind eladóként jelen vannak a megkérdezett cégek Ausztriában.

Valamennyi vállalkozásvezető úgy nyilatkozott, hogy nyitott további határon átnyúló kapcsolatok kialakítására, vagy határon átnyúló tapasztalatcserére.

A megkérdezett cégvezetők szerint az alábbi területek bírnak különösen nagy jelentőséggel a cég számára az elkövetkező években:

- Ipari automatizálás, Ipar 4.0 bevezetése
- Szakember utánpótlás, munkaerő-hiány kezelése, munkaerő megtartása
- telephely fejlesztés, kapacitásbővítés,
- Értékesítés, minősítés, gyártmánykövetés

Több vállalkozást, együttműködési kezdeményezést is meghatároztak jó gyakorlatként, példaként a megkérdezett vállalkozásvezetők.

Vállalkozások:

- Borsodi Műhely Kft (4 cégvezető említette példaként)
- CNC Rapid Kft (2 cégvezető említette példaként)
- 5th Gear Kft (2 cégvezető említette példaként)
- Vogel&Noot Mosonmagyaróváron (járműipari beszállítók, komoly referenciákkal rendelkeznek)

Együttműködés, szervezet:

- Professio Klaszter
- Pécsi Gépipari Klaszter

Fontos elemként jelenik meg, hogy a húzó vállalkozások adják át tapasztalataikat, ugyanakkor kormányzati programok segítsék a ezeket a „húzó” cégeket a további fejlődésben. Ennek egy jó gyakorlata a HGC (High Growth Potential) országos program, ami elé nagy várakozással tekintenek a törekvő, megfelelő gazdasági erővel és határozott stratégiával rendelkező cégek.

Saját jó gyakorlatként az alábbi vélemények érkeztek (a felmérés során kitűnt, hogy a megkérdezett vállalkozások szinte mindegyike példa értékű eredményeket ért el egy-egy területen):

- A balogunyomi Silassy és Türk Kft. a folyamatszervezési, vállalatirányítási rendszerüket emelte ki.
- A Rábakert Alkatrészgyártó Kft. egy tudásbázisnak nevezett elektronikus dokumentum-tárat működtet, ahol információt, tudást lehet megosztani a rendszert használók számára.
- A Török Gépipari Kft. ismert alumínium felületkezelési eljárásairól, ezek ismertetése, alkalmazhatósági területei érdekesek lehetnek az érdeklődő cégek számára.
- A Bezsofru Kft. a gazdasági válságot követően jött létre, saját erőből, folyamatos fejlődés mellett sikerült a jelenlegi piaci helyzetet, stabil munkaerő-állományt, jó munkahelyi légkört kialakítaniuk. Sokrétű a megrendelések tárgya, igyekeznek a kisebb, egyedi igényeket kiszolgálni, amihez nagyfokú kreativitásra van szükség.

A határ túoldalán alkalmazott eljárások, jó gyakorlatok közül az alábbi érdeklői különösen a megkérdezett cégeket:

- gép- és gépalkatrész gyártás menete, üzemlátogatások
- készülék és kiegészítő berendezések tervezése és gyártása
- közös K+F tevékenység

- üzleti együttműködés (értékesítés)

Szintén érdekes terület a képzés, szakképzés, belső képzések és továbbképzések gyakorlata, a vállalati képzőközpontok működése fémipari területen.

Az osztrák oldali felmérés eredményeinek összefoglalása, az ágazati vállalkozások igényeinek elemzése, elsődleges kooperációs potenciálok/lehetőségek azonosítása

Az osztrák vállalkozások felmérése anonim módon zajlott, a bevont vállalkozások konkrét köre nem ismert, a cégek nem járultak hozzá nevük feltüntetéséhez.

A cégek piaci pozíciója, tevékenységi köre változatos, több szempontból rendelkeznek gazdasági kapcsolatokkal:

A leggyakoribb tevékenységi kör a lemezmegmunkálás, kereskedelem és szolgáltatás nyújtása.

A felmérésbe bevont cégek Burgenland északi, közép- és déli részén, valamint a Mattersburgi járásban működnek.

Térség	darab
Észak-Burgenland	4
Mattersburgi járás	1
Közép-Burgenland	2
Dél-Burgenland	3

2 mikrovállalkozás (5-9 fő), 2 darab 10-19 főt foglalkoztató, 3 darab 20-49 fővel dolgozó kisvállalkozás, valamint 3 darab közepes vállalkozás (50 fő vagy afeletti foglalkoztatotti létszám) került megkérdezésre.

Alapítási év szerint 1937-ban alakult a legrégebbi cég, a legtöbb vállalkozást a 90-es években hozták létre, és két vállalkozás a 2000-es években került megalapításra (1968, 1998, 1983, 1964, 1993, 1937, 1995, 1978, 2002, 2006).

A megkérdezett vállalkozások jelentős többségénél, 9 cégnél található szakképzésben résztvevő tanuló szakmai gyakorlaton, mindössze egy vállalkozás nem érintett a duális képzésben fogadó gyakorlati helyszíneként. Mivel Ausztriában magas szinten és jól működik a duális képzés, az osztrák kérdőívben inkább a belső képzésekre, továbbképzésekre és fejlődési lehetőségekre kérdeztünk rá a továbbiakban.

A felmérésbe bevont valamennyi vállalkozás figyelmet fordít a munkavállalók továbbképzésére, mind belső szakmai továbbképzések, és külső továbbképzések is szerepeltek a válaszok között:

- speciális szakmai továbbképzések fémmegmunkálás terén,
- hegesztés-technika
- csoportvezetés
- műszaki továbbképzés
- digitalizáció.

A legnagyobb kihívást az osztrák határrégió megkérdozett fémipari cégei számára egyértelműen a szakképzett munkaerő hiánya jelenti, a 10 cégből 10 jelezte, hogy problémát jelent a munkaerőhiány. 3 cég jelezte a generációváltás problémáját, illetve szintén 3 cég a szükséges munkaerő képzése, belső átképzése vagy továbbképzése területet érezte kritikusnak. Kiemelt kérdés még a vevőgondozás, egy cég kiemelten fontosnak tartja, hogy egy vevővel mindig ugyanaz az alkalmazott tartsa a kapcsolatot.

A kihívások ellensúlyozására eltérő véleményeket fogalmaztak meg: Legjelentősebb az együttműködés más régióbeli vállalkozásokkal a szerszámgyártás és mérés-technika terén (8 cég esetében), de jelentős az együttműködés iskolákkal vagy más szakképző intézménnyel (6 válasz). A saját műszaki fejlesztés, innováció (6 válasz) és az Ipar 4.0 megoldások (szintén 6 válasz) is népszerűek a cégek körében.

A jövőben különösen nagy jelentőséggel bíró területek:

- Szakképzett munkavállalók és szakmunkás tanulók megnyerése és megtartása,
- Munkavállalók továbbképzése a vállalatnál, munkavállalói motiváció
- Minőségirányítás, vezetői képzés,
- Szabványok és előírások,
- Tanúsított vállalkozások beazonosítása,
- Értékesítéssel kapcsolatos tudatosság növelése,
- Árdömping megakadályozása
- Szabványok (ISO 9001:2015) és normák, és jogi követelmények
- Belső és külső képzés és továbbképzés,
- Új adatvédelmi szabályozás,
- Továbbra is mindent egy kézben tartani,
- Hiánytermékekre webes értékesítés,
- Egyedi megoldások kiszolgálása
- Digitalizáció

A cégvezetők az alábbi vállalkozásokat nevezték meg potenciális példaként, jó gyakorlatként:

- Welser Profile, Unger Stahlbau
- Stiwa Oberösterreich www.stiwa.com, AVL List Graz www.avl.com, Fuchshofer Eibiswald www.fuchshofer.at
- Fortmann Holland (digitalizáció témakörben), Stahlbau Unger, Alu Sommer
- Zoerkler Jois Burgenland www.zoerkler.at, Stahlbau Grabner Hartberg www.stahlbau-grabner.at
- Biribauer, Marchhart cégek.

Példaértékű regionális együttműködések, amelyeket többen is megjelöltek:

- Kereskedelmi Kamarán belüli együttműködések, kamarai szakmai utak
- IV Iparszövetség (IV Industrieellenvereinigung)
- Iparkamarai testület, EN 1090 Minősítő-szövetség
- Seier Klaszter, Járműipari klaszter
- Vasúti klaszter

A vállalkozások közül több cég jelezte, hogy bizonyos területeken jó gyakorlatot alkalmaznak, például értékű eljárásokat és gyártástechnológiát alkalmaznak. Az alábbi területeket jelölték meg a megkérdezett vállalkozások, viszont a kérdőívek anonimitása miatt a válaszadó nem beazonosítható:

- Porbevonat, lézertechnika, robotika
- Szakértői tevékenység a szabványok területén
- Vízugaras technológia
- A közepes méretű vállalatok esetében magas szintű digitalizálás
- Szállítórendszerek, programtechnika és rendszertechnika hálózatba szervezése.

A fém- és gépipari ágazat jövőjére vonatkozóan pozitív kilátásokat fogalmaztak meg a cégek, a 10-ből 8 vállalkozásvezető szerint nagyon ígéretes, lendületes fejlődés előtt áll az ágazat, mindössze 1 vállalkozás szerint inkább sikeres, és 1 cégvezető szerint inkább problémás helyzet elé tekint az ágazat.

A saját vállalkozás jövőbeli kilátásait hasonlóan pozitívan értékelik: 9 cég kifejezetten sikeresnek, ígéretesnek, míg 1 cégvezető inkább sikeresnek látja és várja a cég működését.

A 10 cégből 6 rendelkezik határon átnyúlóan üzleti kapcsolatokkal, fele-fele arányban beszállítóként illetve vásárlóként jelennek meg. Valamennyi megkérdezett cégvezető nyitott határon átnyúló kapcsolatok (üzleti, K+F, képzési) kialakítására és megerősítésére.

A határon átnyúló együttműködés potenciális területei elsősorban a tapasztalatcserére, illetve az üzleti kapcsolatok kialakítására vonatkoztak. A tapasztalatcserét számos vállalkozás említette, de konkrét üzleti ajánlat is felmerült:

- szakértői munka,
- tapasztalatcsere a munkavállalók között,
- üvegszállítás, félkész termékek,
- acélszerkezetek,
- esztergált alkatrészek szállítói, marás, lézervágás, alkatrészek
- tapasztalatcsere különböző területeken,
- a magyar vasút vevőként történő megnyerése.

Az ágazati helyzet- és igényfelmérés eredményeinek összefoglalása

Záró következtetések, további szakmai javaslatok

1. A programrégióban megvalósított, azonos kérdéssor mentén zajló felmérés számos közös kihívást azonosított a fémipari cégek körében: szakképzett munkaerő hiánya, munkaerő megtartásának problémája, új típusú vezetői képességek kialakítása; Ipar 4.0 kihívásai, hatékonyságnövelés ipari automatizálás által.
2. A programrégióban az osztrák és a magyar cégek közötti kapcsolatfelvétel elsődleges célja nem az üzleti kapcsolatok kialakítása kell, hogy legyen. A munkaerő-piaci helyzetből adódóan érzékeny terület a munkaerőhiány kérdése, továbbá mindkét országban felmerül egyfajta szkepticizmus a „szomszédos” régióban működő vállalkozásokkal szemben. A közös kapcsolódási pont első körben a szakképzés kérdése lehet, a szakképzés szervezésének megismerése, a duális képzés megvalósítása, a mentálhigiéniai és egyéb „soft” kompetenciák (egyéni, szociális, kommunikációs kompetenciák) beépítése a szakképzésbe olyan kérdések, amelyek mindkét oldalt kiemelten érintenek és érdekelnek.
3. A magyar cégek jó gyakorlatként értékelték a Professio klaszter munkáját. A klaszter tevékenységét célszerű megismertetni az osztrák programrégióban; számos olyan elem, konkrét eredmény mutatható be, amelyek átvétele vagy adaptálása hozzájárulhat a fémipari cégek eredményességéhez.
4. A gyártástechnológia hasonló a programrégióban, a rendelkezésre álló infrastruktúra a mérés-technikai területén lehet eltérő, megismerésre érdemes. A szabványosítás szintén olyan azonosított terület, ami a magyar és az osztrák fémipari cégeket egyaránt érint és érdekel.
5. A kutatás-fejlesztés kitörési pont a gazdaság számos területén, így a fémmegmunkálás, gépiparban is. Közös K+F projektek, projekt elemek definiálása szintén elindíthatja a kommunikációt – ehhez célszerű megismerni, megismertetni azokat a cégeket, ahol önálló fejlesztés (eszköz, termék, folyamat stb.) zajlik, K+F infrastruktúra és kapacitás rendelkezésre áll.
6. Burgenland esetében jelenleg nincs fémipari ágazati hálózati együttműködésre klaszter vagy egyéb működő platform, ugyanakkor úgy gondoljuk, a Regionet kezdeményezés lendületet adhat a fémipari cégek együttműködésének erősítéséhez. A Burgenlandi műanyagipari klaszterhez hasonlóan a fémipari vállalkozások számára is jelentős potenciált hordoz a hálózatosodás, hogy tartományi szinten és határon átnyúló viszonylatban is szakmai és üzleti együttműködések alakuljanak ki.

7. A duális képzés – szakképzés, a K+F, szabványosítás, mérés technika stb. területén elindított kommunikáció elősegíti egymás tevékenységének megismerését. Üzleti kapcsolatok az alapvető bizalom kialakulása után várhatók, reálisan akár rövidtávon. Olyan rendezvények, események szervezése javasolt, amelyen mindkét országból cégvezetők, vállalkozók és szakemberek vesznek részt. Ezeknek a rendezvényeknek célszerű valamilyen tematikus fókuszot meghatározni, és olyan közreműködő szakembereket meghívni az eseményekre, akik új információval szolgálhatnak lehetőség szerint a legtöbb érintett számára.

Források jegyzéke

Erőforrástérkép 2016. A Győr-Moson-Sopron Megyei Kereskedelmi és Iparkamara és a Lapcom Kiadó Rt. közös kiadványa

www.ksh.hu/ (Fókuszban a megyék)

www.oecd.org (Education at a glance 2017)

<http://professio-gyor.hu/klaszter/>

<http://ec.europa.eu/eurostat>

https://www.statistik.at/web_de/statistiken/index.html

<https://www.wko.at/>

Mellékletek

1. sz. melléklet: Magyar nyelvű kérdőívek
2. sz. melléklet: Német nyelvű kérdőívek